

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

FACTORS AFFECTING THE CAREER CHOICES OF NURSING STUDENTS

İpek Köse Tosunöz^{1*}, Zehra Eskimez², Gürsel Öztunç³

¹Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Adana, Türkiye

²Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Adana, Türkiye

³Girne Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kuzey Kıbrıs Türkiye Cumhuriyeti

ORCID iD: İpek Köse Tosunöz: 0000-0003-2055-6260; Zehra Eskimez: 0000-0002-8268-835X; Gürsel Öztunç: 0000-0003-1972-1257

***Sorumlu Yazar / Corresponding Author:** İpek Köse Tosunöz, **e-posta / e-mail:** kosepek@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received: 25.02.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 15.04.2019

Yayın Tarihi / Published: 20.05.2019

Öz

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılan araştırmanın evrenini Hemşirelik bölümünde 2016-2017 öğretim yılı bahar döneminde öğretim gören 1329 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve evrenin tümü örnekleme alınmıştır. Araştırma 776 hemşirelik öğrencisi (katılım oranı %58,3) ile tamamlanmıştır. Araştırma öncesi, etik kurul onayı ve kurum izni alınmıştır. Araştırmanın verileri öğrenci bilgi formu ve hemşirelikte meslek seçim ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %62,4'ü hemşirelik mesleğini seçme nedenini “İşsiz kalınmayacağını düşünme” olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin hemşirelikte meslek seçim ölçeği puan ortalamaları 50,64±15,30; mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenler alt ölçek puan ortalamaları sırası ile 52,67±19,90 ve 46,91±16,40 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin meslek seçiminde en önemli etkiye sahip olan ifadenin 77,09±25,37 ortalama puanı ile “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin HMSÖ puan ortalamaları ile sınıf, cinsiyet, mesleği isteyerek seçme, tercih sırası, toplumun mesleğe bakış açısına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Sonuç: Öğrencilerin hemşireliği seçmelerindeki en büyük faktörün istihdam olanağı olduğu, mesleki uygunluk alt ölçek puan ortalamalarının yaşamsal nedenlerden daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, meslek seçimi

Abstract

Objective: This study was conducted to determine the factors affecting the career choices of nursing students.

Methods: The population of this descriptive and cross-sectional study consisted of 1329 nursing students studying in the Department of Nursing during the Spring term of 2016-2017. A sample was not selected, and instead the whole population was studied. The study was completed with 776 nursing students (participation rate 58.3%). An ethics committee and board approvals were obtained prior to the study. The data was obtained using a Student Information Form, and the Nursing Career Decision Scale. The data was analyzed using independent samples t test, and a one-way ANOVA. Descriptive analyzes used were mean, standard deviation, frequency, and percentage.

Results: Percentage of 64.2 of the students reported “Low unemployment rate” as their career choice reason. The NCDS mean score of the students was 50.64±15.30, the mean scores for “congruence” and “survival/need” subscales were respectively 52.67±19.90, and 46.91±16.40. The statement “I have always wanted to help people” had the most important impact in career choices of the students with a score of 77.09±25.37. There was a significant difference between the NCDS mean scores and grade, gender, selecting the career willingly, order of preference, and the society’s views towards the occupation ($p<0.05$).

Conclusion: The most important factor for the students for choosing the career was high employment rate, and the mean scores of the congruence subscale were higher than the scores of the survival/need subscale.

Keywords: Nursing, student, career choices

Giriş

Meslek, bireylerin hayatlarını kazanmak ve yaşamlarını sürdürebilmek için yaptığı, kuralları toplum tarafından belirlenen ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve beceriye dayalı etkinlikler bütünüdür.^{1,2} Türk Dil Kurumu sözlüğünde meslek, “Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” olarak tanımlanmaktadır.³

Meslek seçimi çeşitli meslekler arasından bireyin en iyi yapabileceğine ve kendisine en çok doyum sağlayacağına inandığı alana yönelmesidir.⁴ Meslek seçimi, bireyin sonraki yaşamını etkileyebilen ve yaşam standardının belirlenmesinde dönüm noktası olan bir seçimdir.^{2,4-6} Dolayısı ile meslek, bireylerin kendilerini, yeteneklerini, becerilerini geliştirmelerini, kimlik oluşturmalarını, çevresi ve dünya ile bağ kurmalarını, iletişim ihtiyaçlarını karşılamalarını ve yaşamsal düzeni sağladığından⁷, meslek seçiminin doğru yapılması önemlidir. Uygun meslek seçimi, bireyin iş ve özel yaşamında mutlu olabilmemesinin ve iyi bir kariyer elde etmenin ilk adımını oluşturmaktadır.⁵ Özellikle genç bireylerin yaşamlarında erken sayılabilecek, kimlik ve kişilik arayış krizlerini yaşadıkları ergenlik dönemlerinde yapmak zorunda oldukları meslek seçimi^{1,4,6}, birçok faktörden etkilenen karmaşık bir süreçtir.^{5,6,8}

Bireylerin mesleğinde başarılı, verimli ve mutlu olabilmelerinde, kendilerine ve topluma fayda sağlayabilmelerinde yetenek, ilgi ve istekleri karşılayan mesleğe yönelim ve bilinçli meslek seçimi önemli etkiye sahiptir.^{8,9} Bir mesleğin çalışma koşulları ile alanlarını tanıyarak ve isteyerek yapılan meslek seçiminin, mesleği gerektiği şekilde yürütmesinde, verdiği hizmetten doyum sağlamanın, kolayca yorgunluk duymamasında ve hizmet alan bireylerin hoşnut olmasında etkili olduğu belirtilmektedir.^{10,11} Bireysel özellikler ve istekler dikkate alınmadan rastgele yapılan meslek seçimleri ise, başarısızlığa ve verimsizliğe neden olabilmektedir.¹¹ Bu nedenle birey, meslek seçerken bireysel özellikleri ve istekleri ile seçeceği mesleğin nitelikleri arasında uygunluk olmasına dikkat etmelidir.¹¹

Hemşirelik; insan sağlığı ile ilgilenen, belli güçlükleri olan ve mesleki profesyonelliğin önemli olduğu bir meslektir.^{9,12} Bu nedenle insan sağlığının korunmasındaki ve geliştirilmesindeki önemli göze ardı edilemez bir yere sahip olan hemşirelik mesleğinde¹⁰, hemşire olmaya aday olan gençlerin hemşirelik mesleğini bilinçli ve isteyerek tercih etmeleri ve olumlu mesleki algılarının olması son derece önemlidir.¹²⁻¹⁴ Hemşirelikte çeşitli bireysel ve mesleki faktörlerin meslek seçiminde etkili olduğu belirtilmektedir.^{15,16} Hemşirelikte meslek seçimine ilişkin yapılan araştırmalarda, öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmesini etkileyen faktörlerin; düşük puan, kolay eğitim, iş bulma olanağı, yeterli maaş, rahat çalışma koşulları, mesleğe özel ilgi duyma, başkalarının önerisi ile mesleğin toplumsal saygınlığı olduğu bildirilmiştir.^{1,5,10,12,13,17} Wilkes ve ark. çalışmasında öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinin hem kişisel hem de meslek ile ilgili olduğu ve meslek seçiminde kişisel durumun daha etkili olduğu; insanlara yardım edebilme ve bakım sağlayabilme fırsatı ve mesleği sevme gibi faktörlerin öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olduğu belirtilmiştir.¹⁵ Wu ve ark.’nın çalışmasında da öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri; başkalarına yardım etme arzusu ve sağlık hizmetlerine kişisel ilgi duyma gibi içsel faktörler; finansal getiri, iş bulma güvencesi, mesleki prestij ve iş özerkliği gibi

dışsal faktörler, cinsiyet ve sosyo-ekonomik durum gibi sosyo-demografik faktörler ile ailenin ve diğer profesyonel bireylerin etkisini kapsayan kişilerarası faktörler olarak belirtilmiştir.¹⁸ Mesleği tercih etmede yaşanan yanılgılar, hemşirelik hizmeti alan sağlıklı ya da hasta bireylerin zarar görmesine yol açabilen birçok durumu doğurabilmektedir.^{9,12,14} Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini nasıl yaptıklarının ve meslek seçimlerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi, gençlerin bilinçli olarak mesleği tercih etmelerini sağlayarak birincil olarak hemşirelik eğitiminde kalitenin artırılmasında, meslek yaşamında mesleğini severek ve isteyerek yapacak hemşirelerin yetiştirilmesinde, mesleki tatminin artırılmasında, meslekte kalıcılığı sağlamada ve ikincil olarak hasta memnuniyetinin artırılmasında önemli rol oynamaktadır.^{4,12,16}

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın tipi

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırmanın yeri ve zamanı

Araştırma, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü’nde 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılı Bahar döneminde yapılmıştır.

Araştırmanın evreni ve örneklemi

Araştırmanın evrenini 1329 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve evrenin tümü örnekleme alınmıştır. Araştırma, gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmaya katılmayı kabul eden 776 hemşirelik öğrencisi (katılım oranı %58,3) ile tamamlanmıştır.

Veri toplama aracı

Araştırmanın verileri “Öğrenci Bilgi Formu” ve “Hemşirelik Meslek Seçimi Ölçeği” ile toplanmıştır.

Öğrenci bilgi formu: Araştırmacılar tarafından literatürden^{1,7,8} yararlanılarak oluşturulan Öğrenci bilgi formu, öğrencilerin bazı sosyodemografik özelliklerinin (*sınıf, öğretim türü, cinsiyet, anne ve babanın eğitim düzeyi, gelir durumu*) ve hemşirelik mesleğine ilişkin özelliklerinin (*mesleği isteyerek seçme, tercih sırası, hastanede refakatçi olma, hemşire yakını olma, toplumun mesleğe bakışı, mesleği seçme nedenleri*) sorgulandığı 13 soru içermektedir.

Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği (HMSÖ): Zysberg ve ark. tarafından hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen nedenleri belirlemek amacıyla geliştirilmiştir.¹⁹ Likert tipinde yanıtlanan ölçek (%0 ile %100 arası), 20 madde ve Mesleki uygunluk (MU) ve Yaşamsal nedenler (YN) olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Türkiye’de geçerlilik ve güvenilirliği Önler ve ark. tarafından yapılan ölçek, likert tipinde 17 sorudan oluşmakta olup MU alt ölçeği 11 sorudan ve YN alt ölçeği 6 sorudan oluşmaktadır.¹² Her bir madde %0 (Meslek seçimimde etkili olmadı) ve %100 (Meslek seçimimde en önemli etkendir) arasında derecelendirilmiştir. Ölçek tanılama amaçlı bir ölçek olmadığından dolayı alınan puan aralıklarının ifade

ettiği bir anlam yoktur. Ölçekten alınan puanlara göre, bağımsız değişkenler bağlamında hemşirelik mesleğini seçmelerini etkileyen nedenler karşılaştırılmak- tadır. Toplam ölçek ve alt ölçek puanları; katılımcıların ölçeğe verdikleri puanların toplamının, ölçekteki soru sayısına bölünmesiyle elde edilmektedir. Ölçeğin geçerlik güvenir- liğinin yapıldığı çalışmada, ölçeğin cronbach alfa değeri 0,79 iken mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenler alt ölçeklerinin sırası ile 0,77 ve 0,63 olduğu belirtilmiştir.¹¹ Çalışmamızda ölçeğin cronbach alfa değeri 0,80; mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenler alt ölçeklerinin cronbach alfa değerleri ise sırasıyla 0,86 ve 0,44 olarak saptanmıştır.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde SPSS 20.0 “Statistical Package for the Social Sciences” paket programı kullanılmış, istatistiksel anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk analizi ile yapılmış ve normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Bağımsız iki grubun ölçüm değerleri ile karşılaştırılması için bağımsız grup ‘t’ testi ve bağımsız üç veya daha fazla grubun ölçüm değerleri ile karşılaştırılması varyans analizi ile yapılmıştır. Analizler sonucunda anlamlı farklılığın ortaya çıkması durumunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenliği kontrol edilmiştir. Varyansların homojen olması durumunda çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe ve Bonferroni testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı ve Ç.Ü. Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan gerekli izinler (10 Şubat 2017 61/30 nolu karar) alınmıştır. Katılımcı öğrencilere, araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş, açıklamaların ardından katılmayı kabul eden öğrenciler ile araştırma tamamlanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin %33,1’i 1. sınıf ve %64,2’si 1.öğretim öğrencisi olup %71,8’i kadındır. Öğrencilerin %59,3’ünün gelirinin giderine denk olduğu, %49’unun annesinin ve %39,3’ünün babasının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin %51,3’ü mesleği isteyerek seçtiklerini, %85,8’i hemşirelik mesleğini ilk 5. sırada tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %50,9’unun daha önce refakatçi olarak hastanede bulunmadıkları, %59,7’sinin hemşire tanıdığı olduğu ve %37,6’sının toplumun hemşirelik mesleğine olumlu bakış açısı olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Çizelge1).

Öğrencilerin HMSÖ ve alt ölçek puan ortalamaları ile öğretim türü, gelir durumu, anne ile babanın eğitim düzeyi ve hemşire yakını olma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Öğrencilerin HMSÖ ve MU alt ölçek puan ortalamaları ile sınıf, cinsiyet, mesleği isteyerek seçme, tercih sırası ve toplumun mesleğe bakış açısına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna göre; göre; cinsiyeti kadın, mesleği isteyerek seçen ve toplumun mesleğe olumlu bakış açısına sahip olduğunu düşünen öğrencilerin HMSÖ ve MU puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre ve 1-5. ve 6-10. tercih sırasında mesleği seçen öğrencilerin 11 ve üzeri sırada seçenlere göre MU alt ölçek puan ortalamalarının; 1. sınıf ve 3.

sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre HMSÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çizelge 1). Öğrencilerin sınıf düzeyi, daha önce hastanede refakatçi olma durumu ve toplumun mesleğe bakış açısına ilişkin görüşleri ile YN alt ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna göre; 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre; daha önce refakatçi olmayan öğrencilerin refakatçi olanlara göre ve toplumun mesleğe olumlu baktığını düşünen öğrencilerin kararsız olanlara göre YN alt ölçek puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çizelge 1).

Hemşirelik mesleğini seçme nedenlerini öğrencilerin %62,4’ü “İşsiz kalınmayacağı düşünüyordum”, %51,9’u “Ailemin ve çevrem etkisi ile” ve %45,9’u “Üniversiteye giriş puanım hemşireliğe yettiğinden” ifadeleri ile belirtmişlerdir (Çizelge 2).

Çizelge 2. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri*

*Birden fazla yanıt verilmiştir.

Nedenler	n	%
İşsiz kalınmayacağı düşünüyordum	484	62,4
Ailemin ve çevrem etkisi ile	403	51,9
Üniversiteye giriş puanım hemşireliğeyettiğinden	356	45,9
Sağlık alanına ilgi duyduğumdan	333	42,9
İnsanlara yardım etmeyi sevdiğimden	306	39,4
Kutsal bir meslek olduğundan	116	14,9
İdealimdeki meslek olduğundan	69	8,9
Bilmiyorum	66	8,5
Üniformasını sevdiğimden	49	6,3
Diğer	27	3,5

Öğrencilerin HMSÖ puan ortalamaları 50,64±15,30 olup MU ve YN alt ölçek puan ortalamaları sırası ile 52,67±19,90 ve 46,91±16,40 olarak saptanmıştır.

Öğrencilerin HMSÖ’ne ait ifadelerle verdikleri yanıtlar incelendiğinde; MU alt ölçeğine ait “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” ifadesinin (77,09+25,37) en yüksek; YN alt ölçeğine ait “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok” ifadesinin (21,77+27,76) en düşük puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Öğrencilerin HMSÖ’de yer alan ifadelerle verdikleri cevapların puan ortalamalarının dağılımı

İfadeler	Ort±SS
Her zaman hemşire olmak istemişimdir.	25,21±28,02
Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum.	48,40±30,95
Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.	77,09±25,37
Kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim.	61,87±33,43
Hemşireliğin iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.	46,22±33,27
Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım.	63,61±35,11
Çevremdeki insanları iyi bir hemşire olacağını söylerler.	70,49±28,82
Hemşireliği sürekli gözde bir meslek olacağını düşündüğüm için seçtim.	40,27±32,96
Hemşirelik insanların gözünde saygın bir meslektir.	48,25±30,72
Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu.	31,15±33,65
Hemşirelikte işsiz kalınmayacağı düşünüyorum.	71,70±26,58
Hemşirelikte iyi para kazanılır.	52,29±27,63
Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok.	21,77±27,76
Hemşirelik alanında lider olabileceğimi düşünüyorum.	54,18±33,19
Hemşirelik ailem ve benim için uygun bir iştir.	57,32±30,29
Hemşireliğin çalışma koşulları cazip gelmektedir.	33,92±30,55
Gereksinimlerimi karşılayacak bir meslek olduğunu düşünüyorum.	56,51±30,18

Çizelge 1. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre HMSÖ ve alt boyutlarına ait puan ortalamalarının dağılımı (n=776)

	n	%	MU Ort±SS	YN Ort±SS	HMSÖ Ort±SS
Sınıf					
1.sınıf ¹	257	33,1	58,63±18,94	48,61±15,75	55,09±14,59
2.sınıf ²	152	19,6	51,63±20,05	46,49±17,08	49,82±15,54
3.sınıf ³	185	23,8	51,60±20,89	47,68±17,02	50,22±15,75
4.sınıf ⁴	182	23,5	46,21±17,74	44,07±15,80	45,46±13,83
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			F=15,166 p=0,000 (1-2,3,4)	F=2,933 p=0,033 (1-4)	F=15,203 p=0,000 (1-2,3,4) (3-4)
Öğretim Türü					
1.öğretim	498	64,2	51,72±19,85	47,19±16,55	50,12±15,47
2.öğretim	278	35,8	54,38±19,90	46,41±16,15	51,57±14,96
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			t=-1,792 p=0,073	t=0,633 p=0,527	t=-1,267 p=0,205
Cinsiyet					
Kadın	557	71,8	54,04±19,41	46,93±16,07	51,53±14,68
Erkek	219	28,2	49,20±20,74	46,85±17,24	48,37±16,59
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			t=3,065 p=0,002	t=0,060 p=0,952	t=2,464 p=0,014
Gelir Durumu					
Geliri giderinden az ¹	248	32,0	51,49±20,01	46,59±16,92	49,76±15,14
Gelir gidere eşit ²	460	59,2	53,57±19,62	46,84±15,69	51,20±15,01
Gelir giderden fazla ³	68	8,8	50,86±21,30	48,57±19,16	50,06±17,70
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			F=1,188 p=0,305	F=0,402 p=0,669	F=0,760 p=0,468
Anne Eğitim Düzeyi					
Okuryazar değil ¹	121	15,6	49,64±20,40	46,33±16,67	48,47±15,67
İlkokul ²	380	49,0	52,96±19,42	46,56±16,38	50,70±15,24
Ortaokul ³	112	14,4	55,08±19,58	48,48±18,33	52,75±15,02
Lise ⁴	132	17,0	53,07±20,44	47,94±14,59	51,26±15,02
Üniversite ve ↑ ⁵	31	4,0	50,58±22,18	43,44±15,66	48,06±16,29
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			F=1,232 p=0,296	F=0,813 p=0,517	F= 1,418 p=0,226
Babanın Eğitim Düzeyi					
Okuryazar değil ¹	26	3,4	51,85±20,40	50,38±20,57	51,33±18,39
İlkokul ²	305	39,3	51,02±19,86	45,11±16,29	48,93±15,13
Ortaokul ³	159	20,5	54,53±19,74	48,33±15,93	52,34±15,38
Lise ⁴	190	24,5	53,13±19,19	48,08±16,93	51,35±14,98
Üniversite ve ↑ ⁵	96	12,4	54,14±21,45	47,01±14,85	51,62±15,18
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			F=1,041 p=0,385	F=1,757 p=0,136	F=1,661 p=0,157
Mesleği İsteyerek Seçme					
Evet	398	51,3	61,85±16,82	47,21±16,45	56,68±13,11
Hayır	378	48,7	43,01±18,27	46,60±16,36	44,27±14,86
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			t=14,927 p=0,000	t=0,518 p=0,605	t=12,306 p=0,000
Hemşirelik Tercih Sırası					
1.-5. ¹	666	85,8	53,569±19,55	46,94±16,54	51,23±15,04
6.-10. ²	54	7,0	51,969±20,04	48,39±14,43	50,70±15,53
11. ve ↑ ³	56	7,2	42,743±21,47	45,14±16,56	43,59±16,64
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			F=7,813 p=0,000 (1,3)(2,3)	F=0,545 p=0,580	F=6,526 p=0,002 (1,3)(2,3)
Hastanede Refakatçi Olma					
Evet	381	49,1	53,45±20,07	45,60±16,42	50,68±15,60
Hayır	395	50,9	51,92±19,73	48,17±16,30	50,59±15,02
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			t=1,076 p=0,282	t=-2,183 p=0,029	t=0,082 p=0,935
Hemşire Yakını Olma					
Evet	463	59,7	53,62±19,79	47,14±16,08	51,33±15,20
Hayır	313	40,3	51,27±20,01	46,57±16,88	49,61±15,41
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			t=1,618 p=0,106	t=0,478 p=0,632	t=1,543 p=0,123
Toplumun Mesleğe Bakışı					
Olumlu ¹	292	37,6	60,14±18,68	49,40±16,29	56,35±14,41
Olumsuz ²	248	32,0	45,96±18,88	46,31±16,48	46,09±15,16
Kararsızım ³	236	30,4	50,48±19,43	44,45±16,09	48,35±14,34
<i>İstatistiksel analiz ve olasılık</i>			F=39,709 p=0,000 (1-2,3)(2,3)	F=6,267 p=0,002 (1-3)	F=37,138 p=0,000 (1-2,3)

Tartışma

Literatürde doğru meslek seçimi için kişinin öncelikle kendini tanıması ve kendi özellikleriyle mesleğin gerektirdiği özellikler arasındaki ilişkiyi kavramasının mesleki gelişim açısından önemli olduğu belirtilmektedir.^{1,8} Araştırmamızda öğrencilerin meslek seçiminde mesleki nedenler puan ortalamasının, yaşamsal nedenler puan ortalamasından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde mesleki uygunluğa yönelik nedenlerin, yaşamsal nedenlere göre daha etkili olduğu ve öğrencilerin hemşireliği kendileri için uygun bulmalarının öncelikli olduğu söylenebilir. Kulakçı ve ark.²⁰ ile Temel ve ark.'ın çalışmasında¹⁶ da bulgularımıza paralel olarak mesleki uygunluk puanının yaşamsal nedenler puanından daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Wilkes ve ark. öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, kişisel nedenlerin mesleki nedenlerden daha etkili olduğu bildirilmiştir.¹⁵ Wu ve ark. çalışmasında başkalarına yardım etme arzusu ve sağlık hizmetine kişisel ilgi duyma gibi iç faktörlerin; ücret, iş güvenliği ve profesyonel bir prestij gibi dış faktörlere göre daha etkili olduğunu belirtmişlerdir.¹⁸ Literatürde mesleki ve yaşamsal nedenlerin meslek seçiminde benzer oranda etki ettiğini gösterir çalışmalar da bulunmaktadır.^{9,14,21}

Hemşirelik mesleği, odağında yardım etme ve insanı sevme anlayışını içeren, bilinçli seçilmesi gereken mesleklerden biridir.²² Araştırmamızda bu temel görüşü destekleyen “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.” ifadesinin en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. Literatürde de öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde yardım etme isteğinin önemli rol oynadığı belirtilmektedir.^{16,21,23-26} Araştırma bulgularımıza paralel olarak İnce ve Khorshid'in¹ çalışmasında, “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.” ifadesi 2. sırada, Kalkım'ın çalışmasında²¹ ise 1. sırada yer alarak meslek seçiminde etkili olan önemli faktörlerden biri olarak belirlenmiştir. Ergün ve Güzel'in⁹ 1. ve 4. sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin çoğunluğu “Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir” ifadesine katılmışlardır. Eskimez ve ark.'ın⁷ lise öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada, hemşirelik mesleğini tercih edeceğine belirten öğrencilerin çoğunluğunun (%35,8) insanlara yardım etme isteği nedeni ile bu tercihi yapacaklarını belirttikleri bildirilmiştir. Diomidous ve ark.'nın çalışmasında²⁷, hemşireliği seçme nedenlerinin ilk sırasında insanlara bakım ve yardım sağlamanın olduğu belirtilmiştir. Çalışmamızda hemşireliği insanlara yardım etmek için seçtiğini belirten hemşirelik öğrencilerinin çoğunlukta olmasının, hemşirenin temel rollerinden biri olan yardım edici rolünü bilerek meslek seçimini yaptıklarını düşündüren sevindirici bir bulgu olduğu söylenebilir.

İşsizlik, günümüz toplumlarının en önemli yapısal sorunlarından biridir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2018 yılı Ekim döneminde geçen yılın aynı dönemine göre işsizlik oranı 1,3 puanlık artış ile %11,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.²⁸ Bu nedenle gençler ve aileleri iş bulma açısından sıkıntı yaratmayacak mesleklere yönelmektedir.²¹ Araştırmamızda öğrenciler mesleği seçme nedenlerini sırası ile iş garantisi, aile/çevre etkisi ve üniversiteye giriş puanının uygunluğu olduğunu belirtmişlerdir. Eskimez ve ark.'ın⁷ lise öğrencileri ile yaptıkları çalışmada da ailelerinin gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin hemşirelik mesleğine yöneldikleri belirlenmiştir. Araştırmamızda öğrencilerin hemşirelikte

işsiz kalınmayacağı düşüncesinin, yardım etme isteğinden sonra meslek seçiminde en etkili faktör olduğu belirlenmiştir. Araştırmamıza paralel olarak Özdelikara ve ark.⁵ ile Bölükbaş'ın¹⁴ çalışmasında, hemşirelikte işsiz kalınmayacağı düşüncesi meslek seçiminde en etkili faktör olarak belirlenmiştir. Wilkes ve ark.'ın¹⁵ ile Ferri ve ark.'ın¹⁷ çalışmasında da iş güvencesinin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerinden biri olduğu belirlenmiştir. Temel ve ark.'ın çalışmasında öğrencilerin çalışma hayatlarında elde edebilecekleri maddi geliri yeterli görme durumuna göre YN puan ortalamalarının farklılık gösterdiği belirtilmiştir.¹⁶ Araştırma bulgularımıza paralel olarak literatürde istihdam olanağının hemşirelik mesleğinin seçiminde etkili olduğunu gösteren farklı çalışmalar da bulunmaktadır.^{1,5,10,13,21,25,27,29-31} Çalışma bulgularımız doğrultusunda maddi kaygıların hemşirelik mesleğini seçmede etkili bir faktör olduğu söylenebilir. Araştırmamızda iş bulma garantisi öğrencilerin meslek seçimlerinde önemli bir faktör olarak belirlenmesine karşın gelir durumları ile ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı ve gelir durumunun meslek seçiminde etkili bir faktör olmadığı saptanmıştır. Literatürde çalışma bulgularımızın aksine gelir düzeyinin öğrencilerin meslek seçimini etkileyen önemli bir faktör olduğu⁵ ve gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin hemşirelik mesleğine yöneldiği⁷ sonucuna varan çalışmalar bulunmaktadır. Araştırmamızdaki bu sonucun öğrencilerin gelir düzeylerini algılama ya da gelir durumlarını ifade etme/belirtme istekleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde anne ve babalarının eğitim düzeylerinin etkili olmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırma bulgularımızın aksine Eskimez ve ark.'ın lise öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin ailelerinin eğitim düzeyi arttıkça hemşireliği tercih etmek istemedikleri belirtilmiştir.⁷

Mesleğin isteyerek seçilmesi ve bireyin ilgi ve yeteneklerine uygun olması; mesleğin sevilerek yapılmasını, mesleki doyumunu ve profesyonelliği sağlar.²¹ Araştırmamızda öğrencilerin çoğunluğunun hemşireliği isteyerek ve ilk 5 tercihi içerisinde seçtikleri; mesleği isteyerek ve ilk 10. tercihi içerisinde seçen öğrencilerin HMSÖ ve MU puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde çalışmamızı destekleyen benzer çalışmalar bulunmaktadır.^{5,13,14,21,32} Kardaş Özdemir ve Akgün Şahin¹³ ile Bölükbaş'ın¹⁴ çalışmalarında mesleği isteyerek seçen öğrencilerin HMSÖ puanlarının istemeden bölüme gelen öğrencilerin puanlarından yüksek olduğu belirtilmiştir. Özdelikara ve ark.'ın hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimine ilişkin görüşlerini ve meslek seçimini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla 1. sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur.⁵ Mesleği isteyerek seçenlerin meslek seçimlerinde mesleki uygunluğun daha etkili olduğu söylenebilir. Ancak çalışmamızda “Her zaman hemşire olmak istemişimdir.” ifadesine katılım çok az olup hemşire olmak istemenin mesleği seçmede etkili olmadığı da belirlenmiştir. Bu bağlamda hemşireliğin öğrenciler tarafından hedeflenen bir meslek olmamasına rağmen sıklıkla tercih edilen bir meslek olduğu söylenebilir. Öğrencilerin mesleği isteyerek seçmelerinin, mesleğini severek yapmalarını, mutlu olmalarını ve iş doyumuna daha kolay ulaşmalarını sağlayarak mesleğin gelişimini pozitif yönde ve doğrudan etkileyebileceği söylenebilir.

Araştırmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkili olmadığını düşündükleri ilk üç ifade; “Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok”, “Her zaman hemşire olmak istemişimdir” ve “Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu” olarak belirlenmiştir. Araştırma bulgu-

larımıza paralel olarak İnce ve Khorshid¹ ile Kalkım ve ark.'nın²¹ çalışmasında da öğrenciler sırası ile bu ifadelere en düşük oranda katılarak bu faktörlerin meslek seçimlerinde etkili olmadığını bildirmişlerdir. Temel ve ark.'ın çalışmasında da en düşük puan ortalamasına sahip ifadenin "Hemşirelik dışında yapabileceğim başka iş yok" olduğu belirlenmiştir.¹⁶ Öğrenciler ile yapılan benzer çalışmalarda da öğrencilerin bu ifadeden aldıkları puanların düşük olduğu belirlenmiştir.¹⁵ Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik öğrencilerinin hemşireliği farklı meslekleri seçebilme olanakları olmasına rağmen tercih ettikleri söylenebilir.

Araştırmamızda 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre MU ve HMSÖ; 4. sınıflara göre YN puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar öğrencilerin ilerleyen sınıf düzeyleriyle ve mesleği tanıdıkça hemşire olma isteklerinin azaldığını göstermektedir. Çalışma bulgularımıza paralel olarak Ergün ve Güzel'in çalışmalarında da, 1. sınıfların MU ve YN puanlarının, 4. sınıfların puanlarından daha yüksek olduğu bildirilmiştir.⁹ Kalkım ve ark.'ın çalışmasında 3. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre HMSÖ ve MU puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir.²¹ Bölükbaş'ın çalışmasında da 1. sınıf öğrencilerinin HMSÖ puan ortalamaları daha yüksek olduğu belirlenmiştir.¹⁴ Araştırmamızda ileri sınıf düzeyindeki öğrencilerin meslek seçim puanlarının alt sınıfta okuyan öğrencilerin meslek seçim puanlarından düşük olmasının, hemşirelik mesleği eğitimine yeni adım atan öğrencilerin daha bilinçli tercih yaptıkları ve mesleki uygunluk puanlarının daha yüksek olması bulgusu doğrultusunda da mesleğin kendilerine olan uygunluğunu daha çok dikkate aldıkları söylenebilir.

Literatüre paralel olarak araştırmamızda da öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde kadın olmanın etkili olduğu belirlenmiştir.^{5,14,21} Literatürde de araştırma bulgularımıza paralel olarak kız öğrencilerin HMSÖ ve MU puan ortalamalarının erkek öğrencilere göre yüksek olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır.^{5,13,21} Özyürek ve ark.'ın çalışmasında³³ da kız öğrencilerin HMSÖ; Kıraç'ın çalışmasında³⁴ MU puan ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine uygunluğunun ve hazır oluşunun erkek öğrencilere göre daha iyi olduğu söylenebilir.

Hastanede daha önce refakatçi olarak kalan öğrencilerin YN puanlarının daha düşük olması refakatçi olma sırasında mesleki zorlukları görme veya olumsuz örneklerle karşılaşma ihtimalinin caydırıcı etkisi olabileceğini düşündürmektedir. Duman ve ark.'ın psikiyatri kliniğinde refakatçi uygulamasına yönelik hasta yakınlarının ve sağlık profesyonellerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada sağlık uzmanları refakatçilerin servis ortamında uyku ve dinlenme ortamının olmaması gibi zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir.³⁵

Bireyin içinde bulunduğu aile, arkadaş çevresi, öğretmenleri, danışmanları gibi sosyal çevresindeki kişiler meslek seçiminde etkili olabilmektedir.⁶ Ferri ve ark.'ın çalışmasında, hemşirelik öğrencilerinin hemşire yakınlarının olmasının öğrencilerin meslek seçimlerinde etkili bir faktör olduğu belirtilmiştir.¹⁷ Çalışmamızda öğrencilerin hemşire yakını olmasının meslek seçiminde bir fark yaratmadığı belirlenmiştir. Literatürde çalışmamızın bu sonucunu destekleyen çalışmaların yanı sıra²¹, hemşire yakını olmanın meslek seçiminde etkili olduğunu gösteren²⁵ ve hemşire yakını olan öğrencilerde mesleki uygunluk düzeyinin daha yüksek olduğunu bildiren^{5,31} çalışmalara da rastlanmıştır. Eskimez ve ark.'ın çalışmasında hemşire bir yakını olan öğrencilerin

hemşireliği tercih etme oranlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir.⁷ Ensari ve Alay'ın bireylerin meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırdıkları çalışmada, sektörde çalışan tanıdık tavsiyelerinin 17-20 yaş arasındaki bireylerin meslek seçimlerinde etkili olduğu bildirilmiştir.⁶

Araştırmamızda toplumun mesleğe olumlu bakış açısına sahip olduğunu belirten öğrencilerin puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bölükbaş'ın çalışmasında da hemşirelik öğrencilerinin mesleği seçmelerinde başkalarının da etkili olduğu ve ailenin mesleği seçme kararında en etkili olan kişiler olduğu belirlenmiştir.¹⁴ Lim ve Muhtar'ın çalışmasında da ebeveyn önerisinin öğrencilerin meslek seçimlerinde içinde buldukları toplumdan etkilendikleri ve toplumun olumlu bakış açısının mesleği seçmede pozitif etkisi olduğu söylenebilir.²⁴

Araştırma sonucunda; öğrencilerin hemşireliği seçmelerinde en etkili faktörün istihdam olanağı ve yardım etme isteğinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sınıf, cinsiyet, mesleği isteyerek seçme ve daha önce hastanede durumları, tercih sırası ve toplumun mesleğe bakış açısına ilişkin görüşlerinin hemşirelik mesleğinin seçiminde etkili olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda; üst sınıflarda olan, hemşireliği üniversiteye giriş tercih sıralamasında alt sınıflarda ve istemeyerek seçen öğrencilerin belirlenerek bu öğrencilere hemşirelik mesleğini benimsemelerini sağlayacak ve motivasyonlarını arttıracak destekler sağlanması önerilmektedir. Ayrıca üniversite sınavına girecek gençlere meslek seçiminin önemini ve mesleklerin tanıtımını içeren bilgilendirme programları düzenlenmeli ve bu konularda danışmanlık hizmeti verilmelidir.

Araştırmanın sınırlılığı

Araştırma Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde yapıldığından sonuçları tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez. Araştırma kapsamına alınan öğrenci sayısının az olması, bu çalışmanın diğer sınırlılığıdır.

Çıkar çatışması

Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Finansal Destek

Çalışma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Açıklamalar

Açıklamalar

Açıklamalar

*Bu çalışma 5-8 Kasım 2017 tarihinde Ankara'da yapılan 5.Uluslararası 16. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynaklar

1. İnce S, Khorshid L. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2015;18(3):163-171.
2. Koç Z, Sağlam Z. Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ve mesleği seçme durumlarının belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2009;12(3):1-11.
3. Türk Dil Kurumu, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5891de9b4bb8f4.83638192.21 Ocak 2019'de erişildi.
4. Atav E, Altunoğlu BD. Meslek ve Alan Seçiminde Motivasyon Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2013;28(2):58-70.

5. Özdelikara A, Ağaçdiken, Aydın E. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *ACU Sağlık Bil Derg.* 2016;2:83-88.
6. Ensari MŞ, Alay HK. Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: İstanbul ilinde bir uygulama. *Humanitas.* 2017;5(10):409-422. doi:10.20304/humanitas.358378
7. Eskimez Z, Öztunç G, Alparlan N. Lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi.* 2008;58-67.
8. Pekkaya M, Çolak N. Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin önem derecelerinin AHP ile belirlenmesi. *JASSS.* 2013;6(2):797-818.
9. Ergün G, Güzel A. Sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *IBD.* 2016;13(1):1271-1284. doi:10.14687/ijhs.v13i1.3664
10. Şirin A, Öztürk R, Bezci G, ve ark. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve mesleği uygulamaya yönelik görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi.* 2008;83(3):69-75.
11. Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *TEBD.* 2009;7(2):393-423.
12. Önler E, Varol Saraçoğlu G. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliliği. *DEUHYO ED.* 2010;3(2):78-85.
13. Kardeş Özdemir F, Akgün Şahin Z. Hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. *ACU Sağlık Bil Derg.* 2016;1:28-32.
14. Bölükbaş N. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi.* 2018;1(1):10-17.
15. Wilkes L, Cowin L, Johnson M. The reasons students choose to undertake a nursing degree. *Collegian.* 2015;22(3):259-265. doi:10.1016/j.colegn.2014.01.003
16. Temel M, Bilgiç Ş, Çelikkalp Ü. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde etkili faktörler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi.* 2018;8(3):480-487. doi:10.5961/jhes.2018.289.
17. Ferri P, Laffi P, Rovesti S, Artioli G, Di Lorenzo R. Motivational factors for choosing the degree course in nursing: a focus group study with nursing students. *Acta Biomed.* 2016;87(2):19-27.
18. Wu LT, Low MMJ, Tan KK, et al. Why not nursing? A systematic review of factors influencing career choice among health care students. *Int Nurs Rev.* 2015;62(4):547-562. doi:10.1111/inr.12220.
19. Zysberg L, Berry D. Gender and students' vocational choices in entering the field of nursing. *Nursing Outlook.* 2005;5:193-98. doi:10.1016/j.outlook.2005.05.001
20. Kulakçı H, Ayyıldız T, Yıldırım N, et al. Motivational resources and problems of nursing students: vocational choice, school culture and other associated factors. *Journal of Health and Nursing Management.* 2015;2(2):83-93. doi:10.5222/SHYD.2015.083
21. Kalkım A, Sağkal Midilli T, Uğurlu E, ve ark. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *UHD.* 2015;4:41-60. doi:10.17371/UHD.2015412758
22. Karagözoğlu S. Bilimsel bir disiplin olarak hemşirelik. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.* 2005;9(1):6-14.
23. Marcinowicz L, Owłasiuk A, Slusarska B, et al. Choice and perception of the nursing profession from the perspective of Polish nursing students: a focus group study. *BMC Medical Education.* 2016;16(1):243. doi:10.1186/s12909-016-0765-3
24. Lim SG, Muhtar MAB. Factors influencing nursing students' decision to choose nursing. *IeJSME.* 2016;10(2):3-10.
25. Dal Ü, Arifoğlu BÇ, Razi GS. What factors influence students in their choice of nursing in North Cyprus? *Procedia Soc Behav Sci.* 2009;1(1):1924-1930. doi:10.1016/j.sbspro.2009.01.338
26. Türk G, Adana F, Erol F, Akyıl RÇ, Taşkıran N. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçme nedenleri ile bakım davranışları algısı. *GÜSBSD.* 2018;7(3):1-10.
27. Diomidous M, Mpizopoulou Z, Kalokairinou A, et al. Descriptive study of nursing students' motives to choose nursing as a career. *Hell J Nur.* 2011;5(2):60-3.
28. TÜİK İşgücü İstatistikleri, Ekim 2018. Erişim: <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=30680>. 21 Ocak 2019'de erişildi.
29. Özpancar N, Aydın N, Akansel N. Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.* 2008;12(3):9-17.
30. Önder E, Önder G, Kuvat Ö, et al. Identifying the importance level of factors influencing the selection of nursing as a career choice using ahp: survey to compare the precedence of private vocational high school nursing students and their parents. *Procedia Soc Behav Sci.* 2014;122:398-404. doi:10.1016/j.sbspro.2014.01.1361
31. Elibol E, Kader A, Harmancı S. Reasons nursing students choose the nursing profession and their nursing image perceptions: A survey study. *Nurs Pract Today.* 2017;4(2):67-78.
32. Özveren H, Gülnar E, Özden D. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turk J Clin Lab.* 2017;8(2):57-64. doi:10.18663/tjcl.320040
33. Özyürek SK, Kaya P, Ata F, ve ark. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. XIII. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi, 1-3 Mayıs, Trabzon: 2014:83.
34. Kırış N. Hemşirelik mesleğinin seçiminde ilişkili olan faktörler. *DEUHFED.* 2015;8(4):226-231.
35. Duman ZÇ, İnan FŞ, Moursel G, Çakar H. Psikiyatri kliniğinde refakatçi uygulamasına yönelik hasta yakınlarının ve sağlık profesyonellerinin görüşleri. *Journal of Psychiatric Nursing.* 2015;6(2):79-84. doi:10.5505/phd.2015.30974